

Månedsbrev Mai 2020

Presidentens hjørne

Vi har gjennomført tre godt besøkte Teamsmøter i mai måned. Alle møtene har hatt program med dagsaktuelle og spennende foredrag. Gode foredrag og engasjerte medlemmer som driver aktiv markedsføring og inviterer gjester både hjem og til møter, har stor verdi for klubben. Den aktiviteten har ført til at vi totalt har hatt besøk av 15 gjester på disse tre møtene. Det har også medført at Kadri Sæthre og Elisabeth Ng Langdal ønsker å bli medlemmer av klubben. Vi gleder oss over flere yrkesaktive medlemmer, og ser frem til opptaket på årets presidentskifte.

Mentorordningen er et viktig prosjekt for klubben. Berit Sætersdal fortalte litt fra mentorene, og hva som gjøres i disse nedstengte tider. Hun kunne meddele at alle flyktningene våre har det bra. Mentorene har hatt jevnlig kontakt med sine på telefon, sms og turer i skogen. Marit Liv har nylig vært i kontakt med flyktningkonsulenten Linn Cathrine Juul i Nittedal kommune, og meddelt at Nittedal Rotaryklubb har til intensjon å ta opp igjen kontakten med kommunen. Klubben ønsker å forberede for et nytt år med mentorordning for i størrelsesordning 4-5 flyktninger. Kommunen svarer tilbake at de er positive til et møte for å diskutere en videreføring av ordningen.

Vinlotteriet er en viktig inntektskilde for klubben, og det er fint å konstatere at dere tar mye lodd. Lotteriet bidrar til å holde på en normal møtestruktur, samtidig som jeg får et hyggelig møte med ett av medlemmene hver uke.

Kronerullingen for respiratorer i **Ecuador** er nå avsluttet med godt resultat. Vi nådde målet vårt på 10,000 kroner, og jeg takker medlemmene for innsatsen! Det neste som skjer er at Internasjonal komite ved Gro, har søkt om DDF midler, og hun følge prosessen videre frem til innbetalingen til TRF kan foretas.

Ungdomsutveksling. Øivind Bråten (MYU) har gitt beskjed til utvekslingsstudent og vertsførelde om at Norge (alle distrikter) kansellerer Rotary Youth Exchange for 2020-2021, og tilbyr samtlige studenter å utsette sin søknad / utveksling til 2021-2022.

Det er leit, men forståelig at ledelsen i Rotary kom til denne konklusjonen. Vi setter veldig stor pris på at dere har stilt opp som vertsførelde og håper at det fortsatt er mulig å regne med dere for utvekslingsåret 2021/22.

Fra Distriktet: Påmeldingen for 2020 Rotary Virtual Convention er nå åpnet. Delta hjemmefra, helt gratis, i perioden 20. - 26. juni. Ikke gå glipp av denne historiske Convention!

Nå gleder vi oss over at samfunnet sakte, men sikkert åpnes opp igjen. Jeg håper dere nyter den lyse vakre tide vi er inne i!

Vennlig hilsen Elisabeth

Video-klubbmøte 7. mai

Øyvind Bognø og Anne Johanne Botterud: Koronakrisen - utfordringer og erfaringer

President Elisabeth åpnet møtet etter at 24 medlemmer og 1 gjest, Kadri Sæthre, var sluppet inn fra 'vestibylene' (2 til kom inn senere). Hun ba oss bidra, til kronerulling for Ecuador. Convention blir i år på nett fra 20. til 26. juni. Nittedal kommune vil bruke alle lokalene på Solli til Korona-tiltak, gjennom sommeren. Presidentskiftet vil bli 18. juni, men form og sted er ikke besluttet enda. Berit S sa at mentor-ordningen er fortsatt til dels oppegående, mest på SMS og telefon, samt noe turgåing. Alle 'våre' flyktninger er friske.

Øyvind Bognø opplyste at da Bent Høyre sa at «Nå må noe gjøres» nedsatte Nittedal kommune krisestab, og alle ledere i kommunen fikk spesifikke oppgaver. Han minnes Korona-

starten i Nittedal kommune hvor det ble besluttet at ledere skulle hovedsakelig holde hjemmekontor, ut fra karantenestatistikken. Øyvind følte at alle hans folk på Skytta Bo- og servicesenter ønsket å kunne ha løpende kontakt med ham personlig. Så han tok ikke hjemmekontor, men har stilt opp hver dag med sine 35 faste og 40 deltidsansatte på Skytta.

Nye rutiner ble skrevet, i samråd med kommuneoverlegen. Det ble mye 'mengdetrening' på alle oppgaver som kunne bidra til bedre kontroll med smitten og sykdomsutviklingen blant både beboere og pleiere. --- Det ble sentralt besluttet at alle som hadde vært i utlandet de to siste ukene skulle gå i to ukers karantene. Dette reduserte tilgjengelig personell, men Nittedal har greid seg mye bedre enn gjennomsnittet blant landets sykehjem. Det var stor mangel på smittevernutstyr også i Nittedal. Folk fra skolene som hadde erfaring fra innkjøp, fikk oppgaven med å 'finne utstyr', men på Skytta bestemte man å ikke bruke munnbind helt generelt, da de gamle ble skremt når de ikke gjenkjente sine pleiere. På 90-tallet hadde kommunen brukt smittevernfrakker av bomull. Det ble funnet noen av disse på Døli Pleie og omsorgssenter, og de ble nå brukt som mal for egen produksjon av vaskbare smittevernfrakker, ved syng på Solli og andre steder. --- Smittevernvisir er også produsert lokalt i Nittedal. MS-senteret ble 'midlertidig nedlagt', og bemanningen derfra brukt der det var mest behov. Sengene sto i beredskap om sykehusene skulle bli overfylt. 2 psykologer ble sendt til Skytta og var til stor hjelp. Sykehjem skal nå igjen kunne ta imot besøkende. FHI har satt opp strenge krav for hvordan dette skal gjøres. Nittedal kommune har bl.a. satt i gang nødvendige ombygningsarbeider for å tilrettelegge for dette og beboernes mulighet for noe mer intern bevegelse.

Anne Johanne Botterud fortalte så om sitt 'Korona-arbeid' i Oslo. Koronatelefonen 116117 krevet stor bemanning. De har hatt opptil 20 000 samtaler i en 12 timers økt! Det kunne av og til bli mange timers venting på å komme gjennom. Anne Johanne ble permittert fra sin stilling som sykepleier i bydel Grorud, med smitterfaring derfra (særlig tuberkulose) og fra utlandet, og overført til bemanningen av den nasjonale Koronatelefonen. Det ble lange, intensive dager, men også fint gruppearbeid blant de 12 telefonoperatørene. Det var veldig mye trist, men også noe litt 'rørende' med folk som ikke var bekymret for egen korona, men mer for andre. Inkludert en gammel, meget syk dame som var mest bekymret for at katten hennes ikke kunne komme seg ut når den trengte det. Noe av det vanskeligste var 'fine folk høyt på strå' som ikke fikk den koronatesten de mente de 'bare måtte ha'. Når f.eks. en vaskehjelp på et sykehus gikk foran dem i testkøen, ble det ganske høylytt! En helt vanlig misforståelse hos folk var at de trodde de ville bli friske etter testen. At alle skikkelig syke ville omgående komme til akuttbehandling på sykehus, med eller uten test først, var det mange som ikke trodde på!

Etter 4 uker 'telefonvakt' ble Anne Johanne overført til Oslo Legevakt. Der har det vært mange svært vanskelige saker å løse fortløpende. Feber-poliklinikk og Korona-poliklinikk er viktige tilbud på legevakten, men for de rusavhengige må legene rykke ut til der 'pasientene' er. Ikke alltid like greit! Hun er beordret til å være der fram til august, men nå ønskes hun flere andre steder også. Et av dem er som leder for smittevernkontoret på Grorud. Hun var spent på utfallet, men klar for fortsatt innsats, selv om det har vært vanskelig med 12 timers vakter og 4 barn i hjemmeskole.

Ref. Ragnar

Video-Klubbmøte 14. mai

Elisabeth Ng Langdal: Internasjonalt arbeid med mental helse og kjønnsbasert vold mot kvinner i krig.

Foredragsholderen er daglig leder for HHRI – Health and Human Rights Info. Dette er en ressurs-database om konsekvenser av menneskerettighetsbrudd på mental helse ved ulykker, konflikter og krig. Hun er samfunnsgeograf med fokus på helse og utvikling, mellomfag i antropologi samt en bachelor i media og kommunikasjon. I tillegg til å drive ressursdatabase er hun medforfatterne av boken “Mental health and gender-based violence Helping survivors of sexual violence in conflict” – sammen med en ressursgruppe av spesialister på feltet.

Den er utviklet for å styrke opplæring av hjelpere som møter kvinner som har vært utsatt for seksualisert vold i krig og konflikt, eller under andre omstendigheter. Håndboken er ikke en terapimanual. Den er et verktøy for hjelpere i direkte møte med overlevende, og opplæring eller trening av andre hjelpere. Den kan også brukes som materiale til selvstudie. Håndboken Elisabeth har nevnt, er oversatt til 6 språk. Det er gjort kulturelle tilpasninger. Forskjellig kontekst for forskjellige religioner. Kurset går over 3 dager og er tilpasset de lokale forhold. Elementene i kurshåndboken er en verktøykasse for hjelperen. Det kan være rollespill. Ikke love ting du ikke kan holde

I foredraget kom Elisabeth Ng Langdal inn på en stadig sterkere fokusering på vold mot kvinner under krigshandlinger. Endringen skjedde under krigen på Balkan fra 1992 til 1995 da Europa fikk øynene opp for disse grusomhetene. Ved folkemordet i Rwanda i 1994 ble seksuelle overgrep satt i system. Denne saken ble tatt opp i FN, og i år 2000 fikk vi FN resolusjoner som slår fast at seksuell vold mot kvinner er krigsforbrytelse.

Håndboken kan brukes i konfliktområder, flyktningleirer eller overfor flyktningkvinner i Norge. Håndboken ser bl.a. på

- Forståelsen av traumer og hvordan traumatiske hendelser påvirker mental helse.
- Hva kjennetegner seksualisert vold?
- Hvordan kan hjelperen best møte den overlevende etter at hun er utsatt for seksualisert vold?
- Hvilke verktøy kan hjelpe den overlevende å håndtere sin hverdag, bli frisk og heles?
- Dersom den overlevende ønsker å anmelde overgrepet, hvordan kan vi forberede kvinnen og hjelpe henne gjennom samtalen/intervjuet slik at hennes rettigheter og sikkerhet ivaretas?

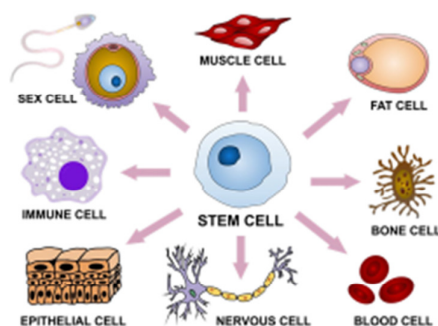
næringsliv, og 13 elever presenterte sine kortinnlegg. Her viste de imponerende kunnskap og smittende entusiasme. De valgte emnene dekket et vidt spektrum av problemer innen realfagene. Både elever og lærere deltok i livlige og spennende diskusjoner

Årets prisvinnere er utpekt, men på grunn av smittefaren måtte den planlagte prisutdelingen på Lillestrøm VGS avlyses. Den beste av alle elevene var Isabelle Maria Bruun Lie Damhaug fra Lørenskog VGS. Prisvinnerne fra Bjertnes VGS ble Herman Brunborg 1. pris, og Martine Standal Kalland 2.pris. Begge hevdet seg meget godt i konkurransen og er fine representanter for sin skole. Lektor Guro Smedsrud fra Bjertnes VGS var medlem av juryen og Jan Alfred Andersson fra Nittedal Rotaryklubb var juryformann. Eivind Thrane fra Nittedal Rotaryklubb ledet årets fagdag og har representert klubben i arbeidet med Realfagsprisen.

På klubbmøtet ga Martine en oversikt over sitt prosjekt: Pluripotente stamceller. Multipotente stamceller er stamceller som gir opphav til et begrenset antall ulike cellyper. Varianten pluripotente stamceller har kun blitt funnet i embryoer og fostre etter som de skal gi opphav til et helt individ. De multipotente stamcellene trenger bare å gi opphav til de cellypene som et født individ trenger å produsere. Multipotente stamceller gir opphav til for eksempel blodceller, muskelceller, nerveceller, hudceller og lignende.

Hva er stamceller?

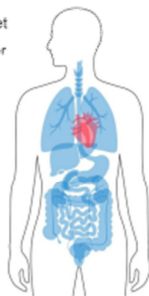
- Uspesialiserte celler → spesialiserte celler
- Produserer nye celler i alle vev
- Reparerer skader og vedlikeholder vev

Pluripotent stamcelle er en type stamcelle som kan gi opphav til alle cellypene i et født individ. Forskere har funnet pluripotente stamceller i embryoer og aborterte fostre. Hvis en eggcelle befruktes i laboratoriet, kan det befruktete egget brukes til å isolere pluripotente stamceller.

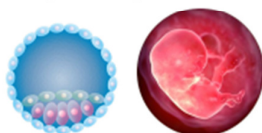
Multipotente stamceller

- Danner et begrenset antall ulike cellyper
- Lager celler i tilhørende vev
- Født individer

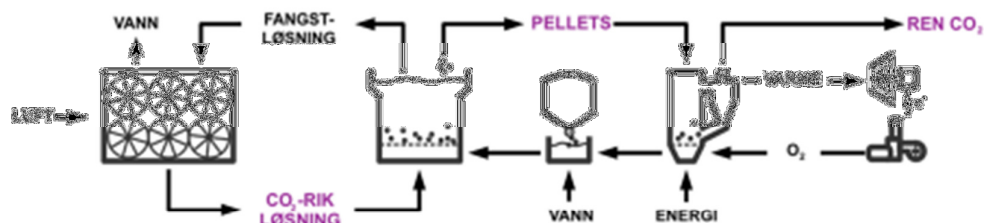
Pluripotente stamceller

- Før fødsel
- Danner alle celler i menneskekroppen
- Egner seg godt til forskning, men...
 - etisk omstridt
 - organavstøtning

Hermans prosjekt dreide seg om **karbonfangst**. Ny teknologi er utviklet av det kanadiske firmaet Carbon Engineering Ltd. DAC står for Direct Air Capture eller direkte luftfangst. Dette er en prosess for å fange opp karbondioksid direkte fra den omgivende luften og generere en konsentrert strøm av CO₂ for lagring eller bruk.

Prosess

Carbon Engineering Ltd

- Karbonfangst-fabrikk
- Renser for 250 000 biler
- Trenger 40.000 fabrikker

Atmosfærisk luft trekkes inn, og gjennom en rekke kjemiske reaksjoner får man ut CO₂, mens resten av luften går tilbake i omgivelsene. Dette er hva planter og trær gjør hele tiden gjennom fotosyntesen, men DAC gjør det mye forttere på mye mindre areal, og man får ut ren CO₂ i konsentrert form. Input er kun luft, vann og energi. I tillegg er det en lukket kjemisk «loop» som bruker kjemikalierne om igjen og om igjen. Prosessen er ikke giftig og tilfredsstillende helse- og sikkerhetskrav. Det kreves veldig små mengder kjemikalier og det produseres minimale avfallsmengder,